

Michal Čunderle

Poznámky ke koncepci katedry autorské tvorby a pedagogiky u příležitosti konkurzu na jejího vedoucího

MALÁ REKAPITULACE

Katedru jsem coby pověřený zástupce vedl v akademickém roce 2012/2013, a to kvůli vážnému onemocnění Přemysla Ruta. Oficiálním vedoucím katedry jsem se stal po konkurzu v srpnu 2013, leč od října téhož roku do konce roku 2014 jsem naopak odvážně stonal já a katedru zástupně vedli Přemysl Rut a Eva Slavíková. Do školy jsem se vrátil v lednu 2015. Mými hlavními úkoly bylo dotáhnout dva velké granty (GAČR a DKR, níže soupis publikací) a stabilizovat katedru zejména provozně a organizačně: jednak bylo znát, že se ocitla v provizoriu, jednak jsme v tu dobu otevírali anglický program, a do toho jsme stěhovali „detašované“ pracoviště na Tržišti (AMU) do SPŠ strojnické v Betlémské ul. (a pak zpět). Samosebou se počítalo s tím, že udržíme psychosomatiku jako jádro studia a specifické i širší pojetí autorského herectví. Domnívám se, že tyto úkoly se s vypětím sil a zvýšené spolupráci uvnitř katedry, vč. studentů, podařilo splnit. A vlastně se tomu zpětně divím. Více podle mého nebylo za daných okolností možné.

Anglický program

Největší zásah do života KATaP s sebou přinesl anglický program. V září 2015 na katedře přibyli další studenti i učitelé, každý semestr od té doby přijímáme studenty Erasmu i zahraniční stážisty, angličtina se bezstarostně stala druhým jazykem pracoviště. Došlo nejenom k začleňování anglického programu do katedry, ale také k jeho usouvztažení k programu českému. Po několikerych debatách jsme ten anglický postavili takřka 1:1 vůči českému. (Dokonce mám za to, že co do struktury je v tuto chvíli anglický program o něco „psychosomatičtější“ či „čistší“ nežli program český. Rovněž jsme přidali předmět Úvod do oboru, který jsme nakonec zařadili i do českého programu a o který se dělí nejzkušenější pedagogové katedry.) Museli jsme si díky tomu znovu položit otázku, co je jádrem a smyslem našeho studia, jakým způsobem to prostředkovat lidem, kteří nedýchali české kulturní ovzduší, a kdo to bude učit. První rok byl náročný pro všechny zúčastněné, nečekané otázky a problémy, vč. finančních, jsme řešili za pochodu, leckdo chvíli hledal své postavení uvnitř nového týmu. Ten se celkem logicky ustanovil z velké části z nedávných absolventů katedry, poté ze stálých „držáků“ a spřízněných hostů (soupis viz níže). Kolegové bezděky prokázali samostojnost a samostatnost psychosomatické koncepce katedry, když ji ustáli a když v ní obstáli před cizími, a tedy nepreformovanými studenty, v angličtině a bez výraznější přítomnosti zakladatelské generace.

Pohyb

Za úspěch i úlevu považuju, že se nám v posledních dvou letech podařilo znovu postavit na nohy „pohybovou sekci“, kterou v tuto chvíli mají na starosti Petra Oswaldová, Jiří Lössl a Míša Raisová. Tato trojka spolu příkladně spolupracuje, standardní učení doplňuje pravidelnými workshopy s kolegy odjinud (Zdenka Kratochvílová, Ctibor Turba, Jiří Čumpelík, Tereza Ondrová, Cristina Maldonado, Zuzana Sýkorová, Věra Ondrašíková, letos nás čeká Simon Schlingplaesser), kam docházejí i studenti a pedagogové KALD, a vespolek připravili dva víkendové teoretické semináře. (V tom ostatně inspirovali i „sekcí řeči“, seminář jsme již měli – Markéta Potužáková, Irena Pulicarová, Míša Raisová a já – hlasová sekce snad něco připraví napřesrok). Jako stále konzultantky s nimi spolupracují naše „emeritní“ pedagožky doc. Eva Kröschlová a Zdenka Kratochvílová.

Zahraničí

Rovněž jsme posílili konkrétní kontakty se zahraničními pracovišti. Vyslali jsme dvě výpravy pedagogů i studentů na mezinárodní konferenci Dialogical Self: Haag, 2014 (Jan Hančil a Eva Slavíková), Lublin, 2016 (Jan Hančil, Maryana Kozak, Míša Raisová, Eva Slavíková a Pavel Zajíček). Z iniciativy naší studentky Isabel Cristiny Mendosy odjeli spolu s ní její spolužáci Václav Wortner, Oskar Bábek a Olga Mikulská a pedagožka Petra Oswaldová na několik týdnů minulého léta do Kolumbie, kde prezentovali své představení a zejména měli psychosomatické dílny pro studenty pedagogiky. Letos pořádáme dva výjezdní workshopy dialogického jednání: Kyjev National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University na Ukrajině a Aarlborg University v Dánsku (obojí Eva Slavíková, Míša Raisová a Maryana Kozak). Naše doktorandka Markéta Machková, která toho času žije ve Švýcarsku, navázala spolupráci s univerzitou v Neuchâtelu, kde se jí skýtá možnost dvojího vedení doktorátu (cotutelle): totiž vedle Evy Slavíkové by její práci spoluvedla tamní profesorka Tania Zittoun. Atd.

Studenti

A nakonec a podstatně mám za to, že se zpružnily a zintenzivnily vztahy mezi katedrou a studenty. Během roku jim píšu desítky mailů, aby věděli, co se děje a jaké jsou nabídky, které kolem lítají. Uspořádali jsme několik spíše neoficiálních setkání, zejména kvůli festivalu Nablízku, a samosebou lehce oficiálních kvůli klauzurám. Díky Státnímu fondu kultury jsme zdvojnásobili finance festivalu Autorská tvorba nablízko a zvýšili odpovědnost studentů za tento festival. Studenti pomáhají s českým i anglickým webem a PR katedry, tlumočí v anglickém programu, pár bystřejších jsme přizvali k asistenturám některých disciplín a k publikačním možnostem (viz soupis níže), jako pozorovatelé i poradci se účastní přijímacích zkoušek... Tedy mám dojem, že se poslední roky s našimi studenty něco děje. Něco pozitivního. Začínají se probouzet, vykazují samostatnou aktivitu, berou si věci katedry za své, jsou dobře praštění a partnerští. Samosebou ne všichni. Ti služebně starší, kteří k tomu měli nakročeno už dřív a kteří nějakým způsobem zůstávají v kontaktu (Oskar Bábek, Tereza Causidisová, Eva Čechová, Anna Dosoudilová Šimáková, Slávek Kepřt, Markéta Machková, Isabel Cristina Mendosa, Míša Raisová, Zuzana Pitterová, Bára Purmová, Václav Trojan, Martin Třešňák, Jan Večeřa, Pavel Zajíček a další), jako by infikovali ty mladší, kteří se vyznačují velkou energií, a přitom hledají, kam a kudy ji napřít. Nemyslím tím jenom festival Autorská tvorba nablízko, autorský almanach či audioCD, propagační videoklip, projekt Autorská tvorba, představení a čtení, s nimiž vystupují mimo školu (Bílá vrána, Mezi ploty, Pecka, Studio Paměť, Divadlo Inspirace – Okolo100lalala s Přemyslem Rutem, nově dva projekty uspěly v oživení Werichovy vily atd.), výjezdy do Opárenského mlýna či Provodova., ale snad ještě víc změnu jejich chování na katedře a kolem katedry, změnu atmosféry na katedře a kolem ní. Dovedou být suverénní a dovedou nebýt jenom žáky. Mám za to, že většina z nich na katedru chodí ráda. Poznává se to paradoxně i z toho, kterak se s námi rádi přou o věcech učení, kterak za námi chodí s námitkami, vylepšeními, kritikou či otázkami. Nejen tedy do školy, ale taky domů či do hospod.

CO BYCH RÁD V OBDOBÍ 2017–2021

Předně všeho bych byl rád, kdyby se mi podařilo odkroutit ho celé, tedy abychom tu vydrželi všichni ve zdraví. Potom bych byl rád, kdybych si mohl částečně uvolnit ruce, pokud jde o administrativu a produkci katedry, jimž jsem se dosud věnoval především. Jak bych to chtěl udělat? Větší distribucí těchto prací. Za prvé počítám s tím, že od října se Míša Raisová ujme funkce tajemnice katedry, kterážto pozice bude obnášet jistou samostatnost a odpovědnost v dílčích rozhodováních administrativně-produkčního typu. Za druhé tím, že

bych ustanovil Markétu Potužákovou svou zástupkyní, ať na vedoucování nejsem sám. Za třetí tím, že anglický program předám se vším všudy Evě Slavíkové a tajemnici Míše Raisové, kdežto já v něm budu fungovat spíše jako supervizor. Za čtvrté tím, že bych v jednotlivých „psychosomatických sekcích“ našel jejich koordinátory, aby tyto sekce mohly pracovat samostatněji a ladit své věci vědoměji a vespolek v rámci své disciplíny. Tato potřeba vyvstala z prostého navýšení počtu pedagogů, zejména kvůli anglickému programu, a následně – dočasné – nepřehlednosti. Konkrétně navrhuju tyto koordinátory z řad interních pedagogů KATaP: za pohyb Petru Oswaldovou, za hereckou Jana Hančila, za hlas Terezu Jandu Roglovou, za řeč sebe. Atd. Za páté tím, že bychom do chodu katedry akčněji zapojili interní doktorandy (učení, výzkum, provoz, knihovna aj.).

Od těchto kroků si slibuju nejen to, že se mi tedy trochu uvolní ruce, ale také a především že dojde k větší spolupráci, a tudíž k většímu povědomí o společných věcech a jejich směřování mezi námi pedagogy. V tom pocít'uju jeden z dluhů vůči končícímu období. Bylo natolik dynamické a můj energetický návrat přece jenom pozvolný, že se ne vždy dařilo zavčas všechno vespolek vylad'ovat, kupříkladu častějšími pracovními setkáními.

S tím souvisí jedna z hlavních výzev, kterou před námi vidím. Totiž je-li pravda, že se provoz katedry stabilizuje a pracovní rytmus tepe ustáleně, pak je znovu načase, abychom pozorněji ohledávali základní otázky našeho učení, čili aby studium a výuka šly ruku v ruce s implicitním či explicitním výzkumem. Nejde o to, abychom se bezhlavě vrhali do náročných publikačních grantů, „napublikováno“ máme docela dost, ale aby se znovu, více a lépe, anebo prostě jenom vědoměji, učení vymaňovalo z provozu a stávalo se možností ke společnému tázání a hledání a potom k formálnějším odborným výstupům. A možností ke srovnávání a přověřování s dalšími přístupy u nás či v cizině. Zejména co se psychosomatiky, v čele s dialogickým, týká. Řečeno parádně pateticky. Ostatně několik kolegyň začalo vážně uvažovat o habilitaci (Tereza Janda Roglová, Petra Oswaldová, Markéta Potužáková, Irena Pulicarová a Eva Slavíková).

Já sám hodlám příval volného času zužitkovat tím, že bych se zase koncepčněji věnoval řeči, resp. experimentům s řečí (řeč jako jednání, řeč jako hra, společné vyprávění) a z toho navázal na publikaci Dialogy řeči. A nově bych si na sebe vzal seminář autorského čtení s tím, že počítám s nepovinnou, občasnou a laskavou účastí kolegů, a s tím, že bych rád prohlásil Oskara Bábka (našeho absolventa a t. č. studenta psychologie), Míšu Raisovou (absolventku anglistiky a sinologie a t. č. naši doktorandku) a Pavla Zajíčka (našeho zářijového absolventa a zářijového studenta komparatistiky) za své asistenty.

Generační obměna

S naznačenými vidinami souvisí i to, proč jsem celý rok intenzivně předjednával generační obměnu katedry, která se od srpna projeví v novém nastavení úvazků (soupis viz níže). Z uvedeného vyplývá, že mladší a střední generace se stává pracovním či výkonným jádrem katedry – dotyční na sebe přebírají vyšší úvazek i zodpovědnost a za všemi jednoznačně stojím. Tedy nevyplývá to jenom z uvedeného, ale i z toho, kterak jsme spolu toto téma během roku naněkolikrát probírali.

K dalším výzvám heslovitě:

- dále vést průběžnou debatu, kdo je náš student a co je studium u nás; jednak mezi námi učiteli, jednak mezi námi a studenty, latentně uchazeči, jednak mezi námi a fakultou; a v tomto ohledu precizovat naše postavení zejména mezi katedrou alternativního a loutkového divadla a katedrou výchovné dramatiky,
- dále vést průběžnou debatu nad psychosomatikou jakožto jádrem našeho učení a zamyslet se nad disciplínami spíše teoretickými či reflektujícími,
- znovu vyjasnit strukturu a postavení kurzu Kreativní pedagogika – Pedagogická kondice,

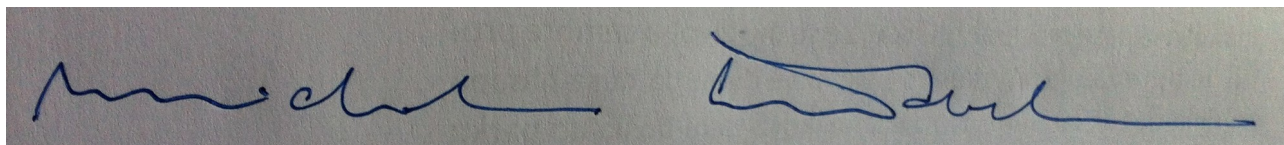
- znovu vyjasnit postavení Ústavu pro výzkum a studium autorského herectví vůči katedře,
- zkusit zavést, aby starší studenti zase a více asistovali ve vybraných psychosomatických disciplínách; nikoli nutně proto, aby pak byli asistenty, ale aby oněm disciplínám porozuměli i z druhé strany,
- upravit studijní plán našich navazujících magistrů,
- nadále profilovat festival Autorská tvorba nablízko,
- podporovat studentské aktivity, které začaly nově vznikat,
- vést všechny na katedře k větší administrativní samostatnosti / samoobslužnosti,
- budovat katedře větší sebevědomí a suverenitu, budovat o katedře větší povědomí, ve škole i mimo ni,
- podporovat spolupráci s dalšími pracovišti, zejména mimo DAMU a zejména se zahraničními; jednak se díky anglickému programu nabízí více možností, jednak mezi mladšími studenty máme několik jazykových talentů, jednak by bylo prima, kdyby do světa vyjelo více našich pedagogů,
- uspořádat sraz absolventů a pedagogů KATaP (25 let od vzniku),
- furt se pokoušet o jiskřivou, a přitom otevřenou atmosféru.

NAKONEC

Chci poděkovat všem, kdo mě v posledních, ne úplně lehkých letech podporovali, kdo měli zájem katedry na srdci, kdo vstřícně spolupracovali a kdo měli pochopení, pakli všechno nešlo úplně hladce. Ucházím se o další období po dlouhém přemýšlení a po mnoha debatách s kolegy i studenty. Ucházím se o ně vědomě a chtěl bych navázat na to dobré z předchozích období. Tedy na to nejlepší z dob vedení Přemysla Ruta a Ivana Vyskočila.

Na diskusi se těším, protože věřím, že bude věcná. Nabízím to, co nabídnout dovedu. Pochopitelně nemůžu nabídnout to, co nedovedu, nebo to, co je mi proti srsti.

V úctě a s pozdravem

V Černém Volu dne 26. června 2017

Dodatek ke koncepci při příležitosti vnitřního hodnocení květen 2019

Změny, ke kterým došlo oproti předpokladům z koncepce 2017:

Personální

Tajemníkem katedry se nakonec stal Petr Novotný, dřívější absolvent KATaP, jinak redaktor a korektor. Jeho příchod stabilizoval administrativně-provozní zázemí.

Do externího úvazku odešla dosavadní internistka doc. Jaroslava Pokorná (2018) a interní úvazek opustila také MgA. Petra Oswaldová, Ph.D. (2019).

Do interní pozice jsme na to konto vzali dosavadní doktorandku Mgr. et MgA. Michaelu Raisovou, která po Petře Oswaldové převzala garanci pohybových disciplín a nadále se podstatně angažuje v anglickém programu.

Pohyb vedle Michaely Raisové učí performerka Jana Novorytová a performer a terapeut Jan Bárta. V tuto chvíli mají za sebou 1. semestr, zkušebně oba v pozici externistů.

Mezinárodní spolupráce

V zahraničí jsme vedli workshopy či semináře věnované zejména dialogickému jednání:

Aalborg Universitet, Dánsko, 2x (listopad, 2017)

Dialogical Self, konference, Braga, Portugalsko (červen 2018)

Stanica Žilina-Záriečie, Slovensko (září 2018)

La Compagnie des Arts, Nantes, Francie (duben 2019)

Université de Nantes, Francie (duben 2019)

Londýn, Velká Británie (květen 2019)

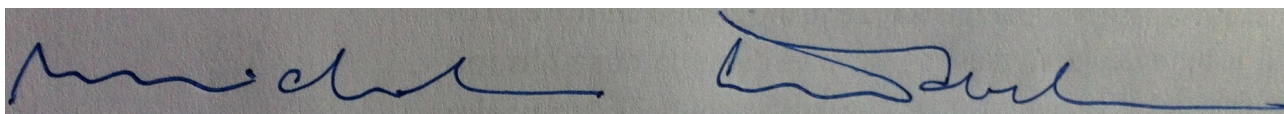
Seminář kulturní psychologie u nás vedli kolegové prof. Luca Tateo z univerzity v Aalborgu a Pina Marsico ze salernské univerzity v Itálii (prosinec 2018).

Připravujeme „psychosomatický týden“ pro studenty a pedagogy z Institutu of Psychology and Education at the University of Neuchâtel a Université v Nantes (listopad 2019) a ještě letos chceme znovu zajet do Žiliny-Záriečie, nejenom s workshopem, ale také s autorskými prezentacemi studentů.

Na všechny cesty jezdí kromě pedagogů rovněž studenti, zejména magistři a doktorandi.

Mám za to, že to, co jsem si v roce 2017 předsevzal, se víceméně daří naplňovat. Nejlépe to jde, co se týká studentů a jejich spontánního zapojování do věcí katederních: viz festival Autorská tvorba nablízko, společné, nepovinné projekty studentů a učitelů jako Okolo100lala, Léon Clifton, Milovala svého bratra atd., společné cesty „do světa i po vlasti“ (viz výše + Terezín, Provodov, Opárenský mlýn), aktivní účast studentů u přijímaček, společné chození po divadlech či biografiích, pravidelné diskuse, vespolečné zakončování semestrů v hospodách, společné činnosti na zušlechťování katedry, jakými jistě jsou montování nábytku, natírání, vyklízení, stěhování. Atd. Co zbývá naopak ještě více a lépe pořešit jsou dle mého následující věci: Realisticky uvažovat o nové akreditaci magisterského programu, mám za to, že je nezbytné otevřít dva rozlišné programy: jednak pro ty, kteří u nás pokračují z bakalářského stupně, jednak pro ty, kteří přicházejí odjinud. V současnosti jsme ve fázi, kdy tuto koncepci diskutujeme uvnitř katedry. Dále je zapotřebí rozvíjet mezinárodní spolupráci, ideálně najít pracoviště pro stálou spolupráci. Potom je záhodno inspirovat kolegy k habilitacím, resp. profesurám (letos je v plánu habilitace Mgr. Markéty Potužákové, Ph.D.). A nadále začleňovat nejmladší generaci do chodu katedry, vč. jejich „svatého“ úkolu – hledat a přinášet nejnovější oborové impulsy ze světa. Spolupráci kateder, jako největší evergreen DAMU, vidím hlavně ve spolupráci samotných studentů, propojování programů z časových důvodů není snadné, my sami však otevíráme nemálo předmětů pro ostatní katedry či fakulty. Mimo AMU spolupracujeme především s pražskou teatrologií (společné interpretační semináře, které vedu s vedoucím divadelní vědy FF UK doc. Martinem Pšeničkou a vedoucím divadelního oddělení Národního muzea dr. Liborem Vodičkou) a s animovaným filmem z UMPRUM.

Nepočítám s tím, že bych se ucházel o další funkční období, jak jsem tento měsíc již na katedře oznámil, jsou tedy před námi dva roky, kdy je možné dumat nad tím, jak a s kým poté pokračovat.

V Černém Volu dne 18. května 2019

Knihy a CD vzešlé z okruhu katedry a ústavu 2013–2017

2013

Michal Čunderle: *Dialogy řeči: tucet studií o řeči a o hercích*

Michal Čunderle – Přemysl Rut – Eva Slavíková: *3x Ivan Vyskočil*

Michala Piskačová: *Výpravěčství jako případ současné slovesné tvorby*

Markéta Potužáková: *Psáno ústy, čteno ušima: pokus o využití francouzské zkušenosti pro český přednes a jeho pedagogiku* + CD *Slepý lučištník*

2014

Hana Malaníková: *Autenticita ve světě médií: televizní příběh*

Michaela Malčíková: *Na divadlo neumřu – Otakar Roubínek*

Irena Pulicarová: *K naplněnému sdělení: sdělnost a věrohodnost v mluvním a osobnostním projevu současných českých kazatelů*

Přemysl Rut: *Písně českého kabaretu / Písně české avantgardy*, dvojCD

Přemysl Rut: *Přemysl si hraje*, CD

2015

Markéta Machková: *Být tělem, žít v duchu: boží bildungsrománek*

Petra Oswaldová: *Feldenkrais, dech a hlas*

Přemysl Rut: *Okolo100lalala I: setkávání u klavíru 2008/2012, Okolo100lalala II: setkávání u klavíru 2013/2014*, dvojkniha + CD

Pavel Zajíček: *Pan Pavel plní úkol*

2016

Nedivadlo Ivana Vyskočila (ed. Přemysl Rut), druhé, rozšířené vydání

Michal Čunderle – Přemysl Rut – Eva Slavíková: *5x Ivan Vyskočil*

Jan Hančil – Hana Malaníková: *Herecká propedeutika mezi autorstvím a herectvím*, elektronicky

Roman Sikora: *Hry: labyrint světa a ráj biče*

2017

Přemysl Rut: *Parlando cantabile: od řeči ke zpěvu a zpět* + CD *Šťastná hodina*

Přemysl Rut: *Písně národního obrození 1810–1850 / Od národních zpěváčků k Národnímu divadlu 1850–1910*, dvojCD

2018

Přemysl Rut: *Písně národního obrození 1810–1850 / Od národních zpěváčků k Národnímu divadlu 1850–1910*, dvojCD

Přemysl Rut: *České osmičky: osm ohlédnutí za osudnými roky českých dějin*, trojCD

2019

Karel Haloun: *Hrana hry aneb Hry na hru*